

at klemme Lehnseffidderen, fordi han ikke har passet paa at faae Gaarden solgt, medens den var bortkastet, og saa er det, at han kun skal have 5 pCt. af den Kjøbesum, som kommer ind; men den ærede Justitsminister har selv sagt, hvad Vel han rimeligviis vil gaae i det Tilfælde, og det er jo simpelthen den: han vil fæste Gaarden bort, putte Indfæstningen i sin Lomme, saa sælge den og da tage de 20 pCt., som han har Lov til at faae, saa jeg virkelig ikke kan indsee Andet, end at det Hele er en fuldstændig Illusion, og, da jeg betragter det fra dette Synspunkt, saa kan jeg heller ikke paa nogen Maade stemme for denne Paragraph, fordi jeg vil ansee det næsten for at drive Gjak med Lovgivningen, at opstille Noget i en Lov, som aldeles ingen Betydning har; thi det er dog en Hovedbetingelse ved en Lov, at den ikke siger noget Andet eller Mere end det, den virkelig skal sige, og jeg skal derfor for mit Bedkommende stemme imod Paragraphen.

Maben: Naar jeg idag anden Gang har tilladt mig at begjere Ordet, for at tale navnlig imod denne Paragraph, saa er det ingenslunde fordi — jeg maa forudskikke den Bemærkning — at jeg antager, at Fæste vilde være at foretrække for Selveiendom, men det er, naagtet jeg antager, at det for hele Staten var meget ussælligt, at Fæste blev afløst af Selveiendom. Men jeg kan ikke nægte, at jeg i den Henseende seer langt mere paa Maaden, hvorpaa det skeer, end paa Tiden, naar det skeer; thi jeg synes, at det er langt bedre, at det skeer godt, end at det skeer strax; men dog maa Thinget ikke i disse Ord lægge den Betydning, at jeg skulde ønske at udskyde denne Sag i en fjern og uvis Fremtid. Der er saameget talt og atter talt i to Dage og idag om det Forhold, hvori Fæstebønderne navnlig komme til at staae til Fideicommisset og til deres nye erhvervede Selveiendom, at jeg ikke skal lægge flere Steen til denne Dynge. Der er et andet Standpunkt af Sagen, hvorfra jeg ønsker at faae den mere betragtet, end hidtil har været Tilfældet; Bøndestanden er saa særdeles talrig, og den savner ikke dygtige Repræsentanter her i denne Sal; der er derimod en del af de danske Borgere, som ikke have kun-

net glæde sig ved saadanne Repræsentanter, det er de saa Individuer, som udgjøre de fideicommissariske Familier, hvis Vel er afhængig af denne Lov. Jeg anseer det for en Pligt for mig, at tale deres Sag, naagtet jeg hellere vilde lade det være, og jeg vil endog saa tale den vidtløftigere, end jeg ellers havde isinde; og, da jeg ikke antager, at Rogen end ydermere vil varetage deres Ret her, er det vel muligt, at jeg taler noget skarper, end jeg ellers vilde, hvilket jeg forud maa bede undskyldt. Ingeninde har Staten været i større Fare for at udgive flette og daarlige Love, end i Tilfælde, hvor den Mening har gjort sig medrette gjældende og vundet Indpas overalt, at en Forandring i de bestaaende Forhold var uomgængelig fornøden; thi derved ledes man let til med en forudfattet Belvillie at betragte den Lov, der maatte udførelse, god eller slet, naar den blot fremvirkede den attraaede Forandring; men ved en saadan Belvillie ledes man let til at lufte Diet halvt paa Klem for de Feil og Mangler, hvoraf Loven maatte lide, og derved hildes den menneffelige Fornuft særdeles let, saaledes at man fristes til at overse Midlerne, paa Grund af Diemedene; men jeg vil holde mig overbeviist om, at De, mine Herrer! som vise Lovgivere i en civiliseret Stat ville huske paa den gamle Regel, at Diemedet ikke retfærdiggjør Midlerne, og kun i denne Overbeviisning er det, jeg tillader mig at tale et Par Ord imod denne Paragraph; thi, hvis jeg ikke nærede den Overbeviisning, vilde jeg strax sætte mig ned, uden at fremføre et eneste Ord mere i denne Henseende. Mit første Ankepunkt imod denne Paragraph er, at en heel Deel af de kunstige og curiøse Løstestænger og Drivffedre, som den anfører, ere usornødvne. Jeg vil sammenligne denne Paragraph med en Perspektivkasse, hvori der for Lehnse eller Fideicommissbesidderen opstilles en Mængde Skyggemalerier, hvori man fremstillede ham Noget, som han aldrig kunde have drømt om, hvis han havde kjendt Noget til den danske Lovgivning, nemlig, at han kunde blive en rig Mand og fylde sine Lommer, naar han blot vilde sælge og afhænde sit Bøndergods. Men slige Drivffedre behøves kun i de Tilfælde, hvor Bedkommende ikke selv ville,